

אִזְקִמוּהָ חֲבֵרֵיָא, דְּהָא אֶרְעָא דְּמַצְרַיִם לָא אֶנְטְרִידִי
 לְמַטְרָא, וְעַל דָּא לָא הוּא בְּכֻלָּלָא דְּאֵינוּן דְּבַעֵן
 מַטְרָא, אֲבָל אֵינוּן, דִּינָא אַחְרָא אִסְתַּלַּק עָלֵיהוּ,
 וְשִׁפִּיר קִאֲמְרוּ.

תָּא חַזִּי, כְּתִיב (דברים יא) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא שָׁמָּה
לְרִשְׁתָּהּ לֹא בְּאָרֶץ מִצְרַיִם הִיא אֲשֶׁר יֵצְאתֶם
מִשָּׁם וְגו'. דְּהָא נִהְרָא סְלִיק, מִנִּיחַ מִשְׁתַּקִּיָּא אֶרְעָא,
 אֲבָל הָכָא לְמַטְרַיִם הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתַּחֲוֶה מָוִם, דְּהָא אֶרְעָא
 קְדִישָׁא מִן שָׁמַיָּא אֶתְשַׁקִּיָּא תְּדִיר. וְכֵד יִשְׂרָאֵל הוּוּ
 עֹסְקִין בְּאֻרֵּייתָא, הוּוּ אֶתְשַׁקִּיָּא כְּדָקָא יָאוּת. וּמֵאֵן
 דְּמִנְעַי אֻרֵּייתָא מְנַה, כְּאֵילוּ מְנַע טַב מִן כָּל עֲלָמָא.
 עֲאֵלוּ לְנוּ מְעַרְתָּא חֲדָא דְּהוּוּ בְּאַרְתָּא, עֲאֵל הַתּוּא
 גְּבַר עֲמַהוּן, יִתְבוּ.

לשון הקודש

הָאָרֶץ, אֲבָל כָּאֵן - לְמַטְרַיִם הַשָּׁמַיִם
 תִּשְׁתַּחֲוֶה מָוִם, שְׁהַרֵּי הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה
 מְשַׁקִּית תְּמִיד מִן הַשָּׁמַיִם, וּכְשִׁישְׂרָאֵל
 הִיוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, הִיִּתְהַ מְשַׁקִּית
 כְּרָאוּי. וּמִי שְׂמוּנַע מִמְּנַה תוֹרָה, כְּאֵלוּ
 מוּנַע טוֹב מִכָּל הָעוֹלָם. נִכְנְסוּ לְתוֹךְ
 מְעַרְהָ אַחַת שְׁהִיִּתְהַ בְּדִרְדִי, נִכְנְסַם עֲמַהִם
 אוֹתוּ הָאִישׁ. יִשְׁבוּ.

עֲלֵיהֶם יְהִי הַנֶּשֶׁם, וְכָאֵן לָא? אֵלָא הַרֵּי
 פְּרִשְׁוֶה הַחֲבֵרִים, שְׁהַרֵּי אֶרֶץ מִצְרַיִם
 אֵינְהָ אֶרֶיכָה מַטְרָא, וְעַל בֶּן אֵינְהָ בְּכֻלָּל
 אוֹתָן שְׁאֶרִיכּוֹת מַטְרָא, אֲבָל הֵם, דִּין אַחַר
 עוֹלָה עֲלֵיהֶם, וְנִפְּהָ אֲמְרוּ.
כָּא וְרָאָה, כְּתוּב (דברים יא) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אַתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא בְּאָרֶץ
מִצְרַיִם הִיא אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִשָּׁם וְגו'.
 שְׁהַרֵּי הַנְּהַר הָעוֹלָה, מִמְּנַי מְשַׁקִּית

פָּתַח הַהוּא גִבְרָא וְאָמַר, (שמות לג) וְדַבֵּר יי' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר וְגו', הָאִי קָרָא לֹא רִישִׁיָּה סִיפִיָּה וְלֹא סִיפִיָּה רִישִׁיָּה. וְלֹא מֶלֶךְ דָּא כְּמֶלֶךְ דָּא, בְּקַדְמוּתָא וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים שְׁפִיר, לְבַתָּר וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה, לְבַתָּר וּמִשְׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר, מַהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְדַאי קַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֶתְרַעֵי בִּיקְרָא דִּילָן, דִּהֲשִׁתָּא זְוִינָא דִּילָן בְּשִׁכְנִיתָא, וְשִׁכְנִיתָא לֹא אֶתְעֵרִי מִנָּן. מָאן דְּפָתַח פְּתַחָא, לִימָא מֶלֶךְ.

פָּתַח וְאָמַר, וְדַבֵּר יי' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים, בְּכַמְּה דְרַגְוִין עֲלָאִין וְיִקְוִרִין, אֶתְפְּרֵשׁ מֹשֶׁה נְבִיאָה מְהִימָנָא, עַל כָּל שְׂאֵר נְבִיאֵי דְעֵלְמָא. דִּהָא כְּלָהוּ לְקַבְלִיָּה, כְּקוֹף בְּפִנֵי בְנֵי נֶשָׂא. שְׂאֵר נְבִיאֵי הָווּ מִסְתַּבְּלֵי בְּאַסְפַּקְלָרִיא דְלֹא נְהִיר, וְעַם כָּל דָּא לֹא

לשון הקודש

הַשְּׂכִינָה, וְהַשְּׂכִינָה לֹא סָרָה מֵעַמּוּנָא. מִי שְׁפֹתַתָּח פְּתַח, יֹאמַר דְּבָר.

פָּתַח וְאָמַר, וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים, בְּכַמְּה דְרַגְוִין עֲלִיוֹנוֹת וְנִכְפְּדוֹת נִפְרָד מֹשֶׁה הַנְּבִיאַ הַנְּאֻמָּן עַל כָּל שְׂאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם, שְׁהִירֵי כְּלָם כְּנִגְדוֹ כְּמוֹ קוֹף בְּפִנֵי בְנֵי אָדָם. שְׂאֵר הַנְּבִיאִים הָיוּ מִסְתַּבְּלִים בְּאַסְפַּקְלָרִיָּה שְׂאִינָה מְאִירָה, וְעַם כָּל זֶה לֹא הָיוּ זֹקְפִים פָּנִים לְמַעְלָה

פָּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (שמות לג) וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין רֵאשׁוֹ סוּפוֹ וְאֵין סוּפוֹ רֵאשׁוֹ, וְלֹא מֶלֶךְ זֶה כְּמֶלֶךְ זֶה. בְּתַחֲלָה וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים – יָפַה. אַחֲרַי כִּד וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה, אַחֲרַי כִּד וּמִשְׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר, מַהוּ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בְּכַבּוּדָּנוּ, שְׂפַעַת הַזְּוִיג שְׁלָנוּ עַם

הוּו זְקָפֵן אַנְפִּין לְעֵילָא לְאַסְתַּכְלָא, אֶלָּא כְּמָה דְכְּתִיב,
 (דניאל י) וְאַנִּי תִּיִתִי נְרָדָם עַל פְּנֵי וּפְנֵי אֶרְצָה. וְלֹא עוֹד
 אֶלָּא דְמַלְיִן לָא הוּו גַּבְיִיהוּ בְּאַתְגְּלִיָּיא.

וּמִשָּׁה נְבִיאָה מְהִימָנָא לָאו תְּכִי, דְהוּא תָּוּה מְסִתְפַל
 בְּאַסְפַּקְלָרִיא דְנִהְרָא, וְקָאִים בְּקִיּוּמִיהָ. וְלֹא
 עוֹד, אֶלָּא דְהוּה זְקוּף רִישָׁא לְאַסְתַּכְלָא, כְּמָאן דְאָמַר
 לְחִבְרִיהָ, זְקוּף רִישְׁךָ, וְיִסְתַּכְלֹן אֲנִפְךָ בְּאַנְפָּאִי, בְּנִין
 דְתַנְדַּע מְלִי. כְּךָ מִשָּׁה, פְּנִים אֶל פְּנִים זְקוּף רִישָׁא,
 בְּלֹא דְחִילוּ, אֲנִפּוּי זְקָפָאן וּמְסִתְפַל (דף רס"ט ע"א) בְּזִיו יְקָרָא
 עֲלָאָה, וְלֹא אֲשַׁתְּנִי דַעְתּוּי וְאַנְפּוּי, פְּשָׁאָר נְבִיאִין,
 דְכַד הוּו נְבָאָן (ס"א בְּעָאן) לְאַסְתַּכְלָא, נְפַקָא מְרִשׁוּתֵיהוּ
 וּמְדַעְתֵּיהוּ, וְאַשְׁתְּנִי זִיו אֲנִפֵּיהוּ, וְלֹא הוּו יְדַעֵי מַהֲאֵי
 עֲלֵמָא כְּלוּם.

לשון הקודש

הַדְּבָרִים שְׁלֵי. כְּךָ מִשָּׁה, פְּנִים אֶל פְּנִים
 זוֹקָף רִישָׁא, בְּלִי פַחַד, פְּנִים זְקוּפּוֹת,
 וּמְסִתְפַל בְּזִיו הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן, וְלֹא
 הַשְׁתַּנְתָּה דַעְתּוֹ וּפְנִיּוֹ כְּמֹן שְׁאָר
 הַנְּבִיאִים, שְׁכַּשְׁהוּ מִתְנַבְּאִים (רוצִים)
 לְהַסְתַּכְלָא, יֵצְאוּ מְרִשׁוּתָם וּמְדַעְתָם
 וְהַשְׁתַּנְתָּה זִיו פְּנֵיהֶם, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים
 מַהְעוֹלָם הוּוה כְּלוּם.

לְהַסְתַּכְלָא, אֶלָּא כְּמֹן שְׁכַתּוֹב (דניאל י) וְאַנִּי
 תִּיִתִי נְרָדָם עַל פְּנֵי וּפְנֵי אֶרְצָה. וְלֹא עוֹד,
 אֶלָּא שְׁהַדְּבָרִים לֹא הָיוּ אֲלֵיהֶם בְּגִלוּי.
 וּמִשָּׁה הַנְּבִיאָה הַנְּבִיאָה לֹא כְּךָ, שְׁהוּא הָיָה
 מְסִתְפַל בְּאַסְפַּקְלָרִיא הַמְּאִירָה וְעוֹמֵד
 בְּקִיּוּמוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁהָיָה זוֹקָף רִישָׁא
 לְהַסְתַּכְלָא, כְּמִי שְׁאֹמַר לְחִבְרוֹ: זְקוּף
 רִישְׁךָ, וְיִסְתַּכְלֹן פְּנִיךָ בְּפְנֵי, כְּדִי שְׁתַּדַּע

וּמֹשֶׁה לֹא הָבִי, דְּמֹשֶׁה בְּהִתְּוֵא דְרִגָּא עֲלָאָה מִמֶּשׁ
 הָוָה מִסְתַּפֵּל, וְלֹא נִפְק מִרְשׁוּתֵיהּ וּמִן
 דְּעֵתֵיהּ, דִּהָא בְּשַׁעֲתָא דִּהָוָה מִסְתַּפֵּל בְּזִיו יִקְרָא
 עֲלָאָה, מִיַּד וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה, לְמַלְלָא עִמָּהוֹן בְּכָל
 מַה דְּאַצְטְרִיכָאן, וְדַעֲתוּי מְתִישְׁבָּא בֵּיהּ פְּקַדְמִיתָא,
 וְיִתִּיר. וְדָא הוּא וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה. וּמִשְׁרְתוּ יְהוֹשֻׁעַ
 בֶּן נוּן נֶעַר, וְדָאִי דִּהָוָה יִנִּיק מִתּוּךְ הָאֵהָל, וְאוּלִיף
 לְאַסְתַּבְּלָא בְרוּחַ קְדָשָׁא, בְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (שמואל א ג)
 וְהִנֵּעַר שְׂמוּאֵל מִשְׁרַת אֶת יי'.

תָּא חָזִי, כָּל זְמַנָּא דִּהָוָה יְהוֹשֻׁעַ לְנַבִּי דְּמֹשֶׁה, הָוָה
 אוּלִיף וְיִנִּיק מִתּוּךְ הָאֵהָל, וְלֹא דְחִיל. בְּתַר
 דְּאַתְּפָּרֵשׁ מִמֹּשֶׁה, וְהָוָה בְּלַחֲדוּי, מַה כְּתִיב, (יהושע ה)
 וַיִּפּוֹל יְהוֹשֻׁעַ עַל פָּנָיו אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲו, דִּלְאָ הָוָה יִכִּיל
 לְאַסְתַּבְּלָא, וְהָאִי מִחֲד שְׁלִיחָא, כָּל שְׁפָן מֵאַתְרַּא אַחְרָא.

 לשון הקודש

יוֹנֵק מִתּוּךְ הָאֵהָל, לְמַד לְהַסְתַּבֵּל בְּרוּחַ
 הַקְּדָשׁ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שמואל-א ג) וְהִנֵּעַר
 שְׂמוּאֵל מִשְׁרַת אֶת ה'.

בַּא וְרָאָה, כָּל זְמַן שְׁהִיָּה יְהוֹשֻׁעַ אֲצֵל
 מֹשֶׁה, הִיָּה לוֹמֵד וְיוֹנֵק מִתּוּךְ הָאֵהָל וְלֹא
 פּוֹחַד. אַחַר שְׁנַפְרַד מִמֹּשֶׁה וְהִיָּה לְבַדוּ,
 מַה כְּתוּב? (יהושע ה) וַיִּפּוֹל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פָּנָיו
 אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲו. שְׁלֵא הִיָּה יִכּוֹל לְהַסְתַּבֵּל.

וּמֹשֶׁה לֹא כָּף, שְׂמֹשֶׁה הִיָּה מִסְתַּבֵּל
 מִמֶּשׁ בְּדִרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה הַהִיא, וְלֹא יָצָא
 מִרְשׁוּתוֹ וּמִדַּעֲתוֹ, שְׁהִרִי בְּשַׁעָה שְׁהִיָּה
 מִסְתַּפֵּל בְּזִיו הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן, מִיַּד וְשָׁב
 אֶל הַמַּחֲנֶה, לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּכָל מַה
 שְׁהַצְטְרִיכוּ, וְדַעֲתוּ מְתִישְׁבָּת בּו
 כְּבָרָא שׁוֹנָה, וְיִתִּיר. וְהוּוּ וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה.
 וּמִשְׁרְתוּ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן נֶעַר, וְדָאִי שְׁהִיָּה

לְבַר נָשׁ, דְּאַפְקִיד מִלְפָּא גַבְיָהּ מְאִנִּי דְהָב וְאַבְנֵי
 יָקָר, כָּל זְמַנָּא דְמִשְׁתַּכְחִי גַבְיָהּ, שְׁמַשָּׂא
 דְּבִיתֶיהָ, אַחִיד בְּהוּ וְאַסְתַּבֵּל בְּהוּ. פִּינּוּן דְּסָלִיק הֵתוּא
 בַּר נָשׁ מִעֲלָמָא, לָא שְׂבִיב מִלְפָּא לְגַבֵּי שְׁמַשָּׂא כְּלוּם,
 וְאַחִיד פְּקֻדוֹנָא דִּילֵיהּ. אָמַר הֵתוּא שְׁמַשָּׂא, וַיִּי
 דְּאַבְדִּית. בְּיוֹמוֹי דְּמֵאֲרִי, כָּל אֲלִין חוּז בִּידֵי.

כַּף יְהוֹשֻׁעַ, בְּיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה הָהּ יָנִיק בְּכָל יוֹמָא מִתּוּךְ
 הָאֵהָל, וְלֹא דְחִיל. פֶּתַר דְּשָׁכִיב, וַיִּפּוֹל יְהוֹשֻׁעַ
 עַל פָּנָיו. וְאַנָּא בְּגִין דְּאַנָּא שְׂכִיחַ בְּגַוְוִיכּוּ, אֶסְתַּבֵּל
 בְּמֵלֵי דְּאַזְרִייתָא, וְלֹא אֶהָא דְּחִיל. פֶּתַר דְּאַתְפְּרֵשׁ
 מַנְיִכּוּ, וְלֹא אֵיכּוֹל לְאַסְתַּכְּלָא בְּלַחְדָּאֵי.

תַּנּוּ פֶּתַח וְאַמַּר, (דְּבָרִים ו') וְשִׁנְנַתֶּם לְבַנְיָד וְדַבְרַתְּ בָּם
 וְגו'. כַּמָּה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים מֵה) חֲצִיךְ שְׁנֹנִים.
 דְּבַעֵי בַר נָשׁ לְחַדָּדָא מְלֵי דְּאַזְרִייתָא לְבַרִּיהּ, כְּחַרְבָּא

לשון הקודש

כַּף יְהוֹשֻׁעַ, בְּיָמֵי מֹשֶׁה הָיָה יוֹנֵק בְּכָל יוֹם
 מִתּוּךְ הָאֵהָל וְלֹא פּוֹחֵד. אַחַר שְׁנַפְטָר,
 וַיִּפּוֹל יְהוֹשֻׁעַ עַל פָּנָיו. וְאַנִּי, מִשּׁוּם שְׂאֵנִי
 מְצוֹי בְּתוֹכְכֶם, אֶסְתַּבֵּל בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה
 וְלֹא אֶפְחֵד. אַחַר שְׂאֶפְרָד מִכֶּם, וְלֹא
 אוֹכַל לְהִסְתַּבֵּל לְבִדִּי.

עוֹד פֶּתַח וְאַמַּר, וְשִׁנְנַתֶּם לְבַנְיָד וְדַבְרַתְּ
 בָּם וְגו'. כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תְּהִלִּים מֵה) חֲצִיךְ
 שְׁנֹנִים. שְׂצַרִּיךְ אָדָם לְחַדָּד דְּבַרֵי תוֹרָה

וְזֶה מִשְׁלִיחַ אַחֵד, כָּל שָׁבִין מִמְּקוֹם אַחֵר.
 לְאָדָם אַחֵד שֶׁהִפְקִיד אֶצְלוֹ הַמֶּלֶךְ בְּלֵי
 זָהָב וְאַבְנִים יְקָרוֹת. כָּל זְמַן שְׁנַמְצָאִים
 אֶצְלוֹ, הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל בֵּיתוֹ אוֹחֵז בָּהֶם
 וּמִסְתַּבֵּל בָּהֶם. פִּינּוּן שֶׁהִסְתַּלַּק אוֹתוֹ אָדָם
 מִהָעוֹלָם, לֹא הִשְׁאִיר הַמֶּלֶךְ אֶצְלוֹ הַשֶּׁמֶשׁ
 כְּלוּם, וְאֹחֵז אֶת פְּקֻדוֹנוֹ. אָמַר אוֹתוֹ
 שְׁמִשׁ: אוֹי עַל מַה שְׂאַבְדַּתִּי. בְּיָמֵי אֲדוֹנֵי
 הָיוּ כָּל אֱלֹהֵי בְּדִי.

דַּאִיְהוּ שְׁנָנָא בְּתַרֵּי סְטְרוּי, בְּגִין דִּיֵּעוּל לִיָּה חֲדוּדָא
 וְחֲדוּה בְּאוּרֵיִתָּא, וְלֹא יִשְׁתַּכַּח לְבִיָּה בְּטַפְשׁוּתָא.
 וְדַבְּרַת בָּם, כָּל מַלְיָן דְּאוּרֵיִתָּא, כָּל חַד וְחַד אוּרְתָּא
 לִיָּה בְּלַחֲזוּדוּי. וְדַבְּרַת בָּם, וְתַדְבֵּר מִיבְעֵי לִיָּה. אֶלְא
 בְּעֵי בַר נָשׁ לְאַנְהָגָא גְרַמִּיָּה בְּהוּ, וְלֹאֲתַנְהָגָא גְרַמִּיָּה,
 דִּלָּא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמַאלָא.

בְּשַׁבְּתָךְ בְּבֵיתְךָ, לְאַנְהָגָא גְרַמִּיָּה בְּבֵיתִיָּה בְּאַרְחָ
 מִיִּשְׂרָאֵל וּבְאַרְחָ תְּקוּנָא, דִּילְפּוֹן מֵיָּה בְּנֵי
 בֵּיתִיָּה לְאַנְהָגָא גְרַמִּיָּה עֲמַחוּן בְּנַחַת וּבְחִידוּ, וְלֹא
 יִטִּיל דְּחִילוֹ בְּבְנֵי בֵּיתִיָּה יִתִּיר, וְכָל עוֹבְדוּי בְּבֵיתִיָּה
 בְּאַרְחָ תְּקוּנָא. וּבְלַבְּתָךְ בְּדַרְךָ, לְאַנְהָגָא בְּמִלֵּי
 דְּאוּרֵיִתָּא, וְלִתְקַנָּא גְרַמִּיָּה בְּהוּ כְּמָה דְּאַצְטְרִיךְ,
 וְלִדְבַרְא גְרַמִּיָּה בְּאוּרְחוּי דְּאוּרֵיִתָּא. וּמֵאִי אִיְהוּ. כְּמָה
 דִּיעֲקֹב. לְדוּרוֹן. לְקַרְבָּא. לְעֲלוּתָא. וְעֲלוּתָא בְּעֵי
 לְעֲלָאָה לְמַאֲרִיָּה, וְעֵילָא מְנַחוּן מִלֵּי דְּאוּרֵיִתָּא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

בְּשַׁבְּתָךְ בְּבֵיתְךָ, לְהַנְהִיג עֲצָמוּ בְּבֵיתוֹ
 בְּדַרְךָ יִשְׂרָאֵל וּבְדַרְךָ תְּקִינָה, שִׁילְמִדּוֹ
 מִמֶּנּוּ בְּנֵי בֵּיתוֹ לְהַנְהִיג עֲצָמָם בְּנַחַת
 וּבְשִׂמְחָה, וְלֹא יִטִּיל פַּחַד בְּבְנֵי בֵּיתוֹ
 יוֹתֵר, וְכָל מַעֲשָׂיו בְּבֵיתוֹ בְּדַרְךָ תְּקִינָה.
 וּבְלַבְּתָךְ בְּדַרְךָ, לְהַנְהִיג בְּדַבְּרֵי תוֹרָה,
 וְלִתְקַן אֶת עֲצָמוּ בְּהֵם כְּמוֹ שְׁצַרִּיךְ,
 וְלְהַנְהִיג עֲצָמוּ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. וּמָה הוּא?

לְבָנוּ בְּחֶרֶב שְׂהִיא שְׁנוּנָה בְּשְׁנֵי הַצְּדָדִים,
 כְּדֵי שְׂיִכְנִים לוֹ הַחֲדוּד וְהַשְׂמִחָה בְּתוֹרָה,
 וְלֹא יִמְצֵא לְבוֹ בְּטַפְשׁוּת. וְדַבְּרַת בָּם, כָּל
 דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ
 דְּרַךְ לְבָדוֹ. וְדַבְּרַת בָּם?! וְתַדְבֵּר הֵיךְ
 צְרִיךְ לוֹ לְכַתּוּב! אֶלְא צְרִיךְ אָדָם לְהַנְהִיג
 עֲצָמוּ בְּהֵם, וְלְהַנְהִיג עֲצָמוּ שְׂלֵא יִסְמָה
 לְיָמִין וְלִשְׂמַאל.

וּבְשֶׁכֶּבֶד, לְדַבָּר אַ גְּרֵמִיָּה בְּדַחֲלֵי דְמַאֲרִיָּה,
 בְּקִדּוּשָׁה, בְּעֲנֻה דְלֹא יִשְׁתַּכַּח חֲצִיף
 לְקַבְּלֵיהּ דְמַאֲרִיָּה. וּבְקוּמָה, לְמִיָּהב תִּשְׁבַּחַן לְמַאֲרִיָּה
 דְאַתִּיב נִשְׁמַתִּיהּ. דְּהָא בְּכַמָּה חִיּוּבִין אִשְׁתַּכַּח קַמֵּי
 מַאֲרִיָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד עִמֵּיהּ חֶסֶד, וְאַתִּיב
 לָהּ לְגוּפִיָּה. (דברים 1) וְקִשְׁרַתְּם לְאוֹת עַל יְדָכֶּה. הָא
 אוּקְמוּתָהּ, עַל יַד בְּהָהּ, וְדָא הוּא שְׂמַא לָא. וּבְסִפְרָא
 דְאַגְדָּתָא אָמַר, עַל יַד כ"ה. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (בראשית טו)
 כ"ה יְהִיָּה זְרַעְךָ.

וְחִבְרִיָּא יְתִיב דְרוּמָא אוּקְמוּתָהּ בְּרוּזָא דְלַחֲוֹן, אַרְבַּע
 בְּתֵי דְתַפְּלִין בְּהַאי גְּוֹנָא. (נ"א בְּגוּנָא אִתְרָא)
 קַדְשׁ לִי כָּל בְּכוֹר סֶתֶם, לְקַבֵּל כְּתָרָא עֲלָאָה דְכֻלָּא.
 וְהִיָּה כִי יְבִיאַךְ, לְקַבֵּל חֲכָמָה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבַתָּ,
 לְקַבֵּל בִּינָה. וְהִיָּה לְקַבֵּל חֶסֶד. לְבַתָּר כְּלִילָן כְּלָהוּ

לשון הקודש

וְקִשְׁרַתְּם לְאוֹת עַל [יְדָךְ] יְדָכֶּה, הָרִי
 פְּרֻשָׁה עַל יַד בְּהָהּ, וְזוּהִי הַשְּׂמַאל.
 וּבְסִפְרָא דְאַגְדָּתָא אָמַר, עַל יַד כ"ה, כְּמָה
 שְׂמַאֲמַר (בראשית טו) כ"ה יְהִיָּה זְרַעְךָ.

וְחִבְרִיָּנֵי יוֹשְׁבֵי הַדְּרוֹם פְּרֻשָׁה בְּסוּד
 שְׁלָהֶם, אַרְבַּע בְּתֵי תַתְּפִלִּין כְּמָה זֶה (בצורה
 אֲחֵרָה). קַדְשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, סֶתֶם – כְּנֶגֶד
 הַכְּתָר הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל. וְהִיָּה כִי יְבִיאַךְ –
 כְּנֶגֶד חֲכָמָה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבַתָּ –

כְּמָה שְׁיַעֲקֹב, לְדוּרוֹן, לְקָרֵב וְלַתְּפִלָּה.
 וְהַתְּפִלָּה צְרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל לְרַבּוֹנוֹ, וּמַעַל
 כָּלֶם דְּבִרֵי תוֹרָה.

וּבְשֶׁכֶּבֶד, לְהַנְהִיג עֲצָמוֹ בִּירְאֵת רַבּוֹנוֹ,
 בְּקִדּוּשָׁה וּבְעֲנֻה, שְׁלֵא יִמְצָא חֲצוּף כְּנֶגֶד
 רַבּוֹנוֹ. וּבְקוּמָה, לְתַת תִּשְׁבַּחוֹת לְרַבּוֹנוֹ
 שְׁהַשִּׁיב נִשְׁמַתּוֹ. שְׁהָרִי בְּכַמָּה חִיּוּבִים
 הוּא נִמְצָא לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד וּמַשִּׁיב אוֹתָהּ לְגוּפוֹ.

בְּדַרוּעָא שְׂמַאלָא, דְּאַקְרִי עֵזוּ. וּכְתִיב, (ישעיה סב) וּבְזָרוּעַ
עֵזוּ. וְאִין עֵזוּ, אֶלָּא תוֹרָה, וְאִין עֵזוּ, אֶלָּא תַפְלִין.

וּמְלִין לָא מְתִישְׁבֵּן לְגַבְנָן. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּכִתְרָא
עֲלָאָה הוּא כְּלִיל כְּלָא, דְּלֹא הוּא בְּחוּשְׁבְּנָא.
וְעוֹד, וְהָיָה (דף רס"ט ע"ב) כִּי יִבְיָאֲךָ בִּיְצִיאַת מִצְרַיִם תִּלְוִיָא,
הֵהוּא אֲתֵר דְּאַשְׁתַּבַּח בֵּיה חִירוֹ לְעַבְדִּין, וְעַל דָּא לָא
מְתַתְקֵנָן בְּאַרְחֵייהוּ. וְאַנָּן מִחֲכָמָה שְׂרַיִין, וְהָכִי הוּא
וְקוֹדְשָׁא בְּרִידָא הוּא נְטִיל לֹזָן, (ובן) אַרְבַּע לְעֵילָא,
אַרְבַּע לְתַתָּא, אַרְבַּע בְּאַתֵּר דְּמוֹתָא. אַרְבַּע בְּאַתֵּר
דְּלַפָּא שְׂרַיָא. בְּגִין דְּדָא בְּדָא אֶתְקַשֵּׁר.

וּבְעֵי בְּרַ נָשׁ לְאַתְעֵטְרָא בְּהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׂמַא
קְדִישָׁא עֲלָאָה. דְּכִתִּיב, (דברים כח) וְרָאוּ כָל עַמֵּי
הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ וְגו'. וְכָל מָאן דְּמִתְעַטֵּר בְּעֵטְרָא
קְדִישָׁא עֲלָאָה דָּא, אֶקְרִי מְלִדָּ בְּאַרְעָא. וְקוֹדְשָׁא

לשון הקודש

מִתְקַנִּים בְּדַרְכֵיהֶם. וְאַנּוּ שְׂרוּיִים
מִחֲכָמָה, וְכַד הוּא, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נֹטֵל אוֹתָם; (ובן) אַרְבַּע לְמַעְלָה, וְאַרְבַּע
לְמַטָּה, וְאַרְבַּע בְּמִקוֹם הַמַּחַ, וְאַרְבַּע
בְּמִקוֹם שְׂשְׂרוּי הַלֵּב. מִשּׁוּם שְׁזַה נִקְשֵׁר
בְּזַה.

וְצִרִידָא הָאָדָם לְהַתְעַטֵּר בְּהֶם, מִשּׁוּם
שֶׁהוּא שֵׁם קְדוּשׁ עֲלִיּוֹן, שְׂכָתוֹב (דברים כח)
וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' וְגו'. וְכָל

כְּנֻגַד בִּינָה. וְהָיָה – כְּנֻגַד חֶסֶד. אַחַר כֵּן
כְּלוּלִים כְּלָם בְּזָרוּעַ שְׂמַאל שְׂנַקְרָאת עֵזוּ,
וּכְתוּב (ישעיה סב) וּבְזָרוּעַ עֵזוּ. וְאִין עֵזוּ אֶלָּא
תוֹרָה, וְאִין עֵזוּ אֶלָּא תַפְלִין.

וְחִדְבְּרִים לָא מִיִּשְׁבִּים אֲעֲלֵנּוּ. מַה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁחֲכָתֵר הָעֲלִיּוֹן כּוֹלֵל
הַכֹּל, שְׂאֵינּוּ בְּחֻשְׁבוֹן. וְעוֹד, וְהָיָה כִּי
יִבְיָאֲךָ תִּלְוִי בִּיְצִיאַת מִצְרַיִם, אוֹתוֹ מְקוֹם
שְׂנַמְצָאת בּוֹ חֲרוֹת לְעַבְדִּים, וְעַל בֵּן לָא

בְּרִיךְ הוּא מְלֶכֶךְ בְּרִקְיָעָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים
 ז) מְלֶכֶךְ אָסוּר בְּרִהָטִים. כְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 מְלֶכֶךְ לְעֵילָא, הָכִי נָמִי הוּא מְלֶכֶךְ לְתַתָּא. (וְעַם כָּל דָּא)
 וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ, בְּגִין דִּיהִיּוּ בַר נָשׁ שְׁלִים
 בְּכֹלָא, וַיִּשְׁתַּבַּח שְׁלִים בְּפִקוּדֵי דְמֵאֲרִיָּה, רָשִׁים
 לְעֵילָא, רָשִׁים לְתַתָּא, וּפְאָה חוֹלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, תְּרִי קְרָאִי אֲשַׁכְּחֵנָא, דְּאֶפֶר
 עַל גַּב דְּכֹלָא בְּחַד דְּרִגָּא תְּלִיין, לָאוּ אֵינּוּן
 מְדִרְגָּא חַד. חַד קְרָא כְּתִיב, (חגי א) כֹּה אָמַר יְיָ עֲבָאוֹת.
 וְחַד קְרָא כְּתִיב, (ישעיה ו) כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים. מַה בֵּין
 הָאִי לְהָאִי. אֶלָּא בְּזַמְנָא דְכְּתִיב כֹּה אָמַר יְיָ עֲבָאוֹת,
 כִּדִּין מְלָה אַתָּא בְּרַחֲמֵי. וּבְזַמְנָא דְכְּתִיב כֹּה אָמַר
 יְיָ אֱלֹהִים, כִּדִּין מְלָה אַתָּא בְּדִינָא.

לשון הקודש

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, שְׁנֵי פְּסוּקִים
 מְצֵאתִי, שְׂאֵף עַל גַּב שְׁהַכֵּל תְּלוּנִים
 בְּדִרְגָּה אַחַת, אֵינָם מְדִרְגָּה אַחַת. בְּפְּסוּק
 אַחַד כְּתוּב, (חגי א) כֹּה אָמַר ה' עֲבָאוֹת.
 וּבְפְּסוּק אַחַד כְּתוּב, כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים.
 מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֶלָּא בְּזַמְנָן שְׁפַתוּב כֹּה
 אָמַר ה' עֲבָאוֹת, אֲזִי הִדְבֵּר כֹּה בְּרַחֲמִים.
 וּבְזַמְנָן שְׁפַתוּב כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים, אֲזִי
 הִדְבֵּר כֹּה בְּדִין.

מִי שְׁמַתְעֵטֵר בְּעֵטְרָה קְדוּשָׁה עֲלִיוְנָה זו,
 נִקְרָא מְלֶכֶךְ בְּאַרְזֵי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְלֶכֶךְ בְּרִקְיָעָא. זְהוּ שְׁפַתוּב (שיר ז) מְלֶכֶךְ אָסוּר
 בְּרִהָטִים. כְּמוֹ שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶכֶךְ
 לְמַעְלָה, כְּדָ גַם הוּא מְלֶכֶךְ לְמַטָּה.
 וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ, כִּדִּי שִׁיחִיָּה
 אָדָם שְׁלֵם בְּכָל, וַיִּמְצָא שְׁלֵם בְּמַצּוֹת שֶׁל
 רַבּוּנּוֹ, רָשׁוּם לְמַעְלָה רָשׁוּם לְמַטָּה. אֲשֶׁרִי
 חִלְקֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

כֹּה אָמַר יי' עֲבָאוֹת, בְּגִין דְּהֵאֵי כֹה, אֶתְבְּרָכָא
 מְצַדִּיק וּמְנַצֵּחַ וְהוּד, דְּאֶקְרִי יי' עֲבָאוֹת. וּבְדִין,
 מְלָא בְּאֶתְבְּסֻמוֹתָא אֶתְיִיא, דְּהֵא מֵאֲתֵר דָּא קָא
 אֶתְיִיא. כֹּה אָמַר יי' אֱלֹהִים, בְּדִין הֵאֵי כֹה יִנְקָא
 מְסֻטְרָא דְדִינָא, מֵאֲתֵר דְּגְבוּרָה עֲלָאָה, וְאוֹלִיפְנָא
 מֵאֲפָא, דְּדִינָא הוּא בְּרַחֲמֵי, בְּגִין דְּכִתִּיב יי' אֱלֹהִים.

דְּהֵא אֱלֹהִים גְּבוּרָה הוּא בְּכָל אֲתֵר. אֲדִנִי, גְּבוּרָה
 תִּתְאַה הֵיא בְּכָל אֲתֵר. וְעַל דָּא אֲשֶׁתְּמוּדֵעָן
 מְלִי מְפּוּמָא דְּנְבִיאָה, וְהוּא הָוָה מִתְּפִיזִין לְמִימַר מְלָא
 מֵאֲתֵרִיָּה. וּבְדִין הָוּ יִדְעֵי אֵלִין בְּנֵי מְהִיבְנוֹתָא, מֵאֵן
 אֲתֵר תִּלְיִיא מְלֵתָא.

פְּתַח רַבִּי אֶחָא וְאָמַר (שׁוֹפְטִים ה) אֲזָרוּ מְרוֹז אָמַר מְלֵאךְ
 יי' וְגו'. תָּא חֲזִי, הֵאֵי קָרָא רְזָא הוּא בְּרִזִין
 עֲלָאִין. בְּשַׁעֲתָא דְּמִלְכָא קְדִישָׁא מְסַר בִּיתִיה בִּידָא

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

שְׁתַּרְי אֱלֹהִים הוּא גְבוּרָה בְּכָל מְקוּם.
 אֲדִנִי, גְבוּרָה תַחְתּוּנָה הִיא בְּכָל מְקוּם.
 וְעַל בֶּן נֹדְעִים הַדְּבָרִים מִפִּי הַנְּבִיא, וְהוּא
 הָיָה מִתְּפִיזִין לֹאמַר דְּבַר מִמְּקוּמוֹ. וְאֵז הָיוּ
 יוֹדְעִים בְּנֵי הָאֱמוּנָה הַלְלוּ, מֵאִיזָה מְקוּם
 תְּלוּי הַדְּבַר.

פְּתַח רַבִּי אֶחָא וְאָמַר, (שׁוֹפְטִים ה) אֲזָרוּ מְרוֹז
 אָמַר מְלֵאךְ ה' וְגו'. בֵּא וְרֵא, הַפְּסוּק

כֹּה אָמַר ה' עֲבָאוֹת, מְשׁוּם שֶׁהִכָּה הוּא
 מִתְּבְּרָכַת מְצַדִּיק וּמְנַצֵּחַ וְהוּד, שֶׁנִּקְרָא ה'
 עֲבָאוֹת. וְאֵז הַדְּבַר בָּא בְּהַתְּבַסְמוֹת,
 שְׁתַּרְי מִהַמְּקוּם הַזֶּה הוּא בָּא. כֹּה אָמַר ה'
 אֱלֹהִים, אֵז הִכָּה הוּא יוֹנְקַת מֵצַד הַדִּין
 מִמְּקוּם הַגְּבוּרָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְלִמְדֵנוּ מֵאֲפָא
 שֶׁהַדִּין הוּא בְּרַחֲמִים, מְשׁוּם שֶׁכְּתוּב ה'
 אֱלֹהִים.

דְּמִטְרוֹנִיתָא כָּל זַיִינִין וְרוּמְחִין וּבְלִיסְטְרָאוֹת דִּילִיה
 אֲפָקִיד בִּידְהָא, וְכָל אֵינּוֹן מְגִיחֵי קַרְבָּא דִּילִיה אֲפָקִיד
 עִמָּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ
 שְׁלֹשְׁמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְהָא אוֹקְמוּתָהּ, וְכַד אֲגַח קַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא קַרְבָּא,
 בְּאֵינּוֹן גְּבוּרִין מְגִיחֵי קַרְבָּא דְקֶאֱמָרֵן אֲגַח, וְאֵינּוֹן
 אֲקָרוּן מְלוּמְדֵי מְלַחְמָה.

כְּתִיב (שופטים ה) מִן שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסֻלוֹתָם
 נִלְחָמוּ עִם סִיסְרָא וְגו'. וְתַנּוּן, בְּהָאֵי שְׁעֵתָא
 דְּאֲתַנְדִּיבוּ יִשְׂרָאֵל לְגַלְתָּא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא בְּבִשְׂרָהוֹן,
 בְּדִין הָאֵי חֶרֶב נּוֹקְמַת נֶקֶם בְּרִית, פְּנֵשׁ כָּל חֵילָא
 דִּילִיה, וְכָל זַיִינִין, וְכָל אֵינּוֹן מְגִיחֵי קַרְבָּא, לְאַגְחָא
 קַרְבָּא עִמָּיה (נ"א דְסִיסְרָא) דְסִיסְרָא. וְכּוֹכְבֵיִיא הֵווּ אוֹשְׁדִין
 נוֹרָא מְלַעִילָא. וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כָּל כּוֹכָב וְכּוֹכָב

לשון הקודש

הַקָּרֵב שְׂאֲמָרְנוּ הוּא נִלְחָם, וְהֵם נִקְרָאִים
 מְלַמְדֵי מְלַחְמָה.

כְּתוּב (שופטים ה) מִן שָׁמַיִם נִלְחָמוּ
 הַכּוֹכָבִים מִמְּסֻלוֹתָם נִלְחָמוּ עִם סִיסְרָא
 וְגו'. וְשָׁנִינוּ, בְּשַׁעָה הַזֹּאת שֶׁהִתְנַדְּבוּ יִשְׂרָאֵל
 לְגַלוֹת אֶת הַרְשָׁם הַקָּדוֹשׁ בְּבִשְׂרָם, אִזּוּ
 (ויקרא כו) חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית, בְּנֶסֶח אֶת
 כָּל חֵילוֹתֶיהָ וְכָל כְּלֵי הַזִּזִּין וְכָל אוֹתָם
 לוחמי הקרב להלחם בקרב עם (הלכנה)

הַזֶּה הוּא סוּד בְּסוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים. בְּשַׁעָה
 שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מָסַר אֶת בֵּיתוֹ בְּיַדִּי
 הַגְּבִירָה, כָּל כְּלֵי הַזִּזִּין וְהַרְמָחִים
 וְהַבְּלִיסְטְרָאוֹת שֶׁלוֹ הִפְקִיד בְּיַדֶּיהָ, וְכָל
 אוֹתָם לוחמי הקרב שֶׁלוֹ הִפְקִיד עִמָּה. וְהוּ
 שְׂכַתוֹב (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה
 שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְהֵרִי פְּרִשׁוּתָהּ. וְכִשְׁנִלְחָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּקָרֵב, עִם אוֹתָם הַגְּבוּרִים לוחמי

אֵת לִיָּה שְׁמָא בְּלַחֲזוֹדוֹי, וְכִלְהוּ בְּשִׁמְהֵן אַקְרוּן.

אָמַר לֹזֵן קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, אֶתְעַתְדוּ לְנִקְמָא נִוְקְמָא
 דְּבָנֵי. תְּרִי נִוְקְמֵי אַנְא זְמִין לְאַתְפְּרָעָא מְנִיָּהּוּ.
 חַד נִוְקְמָא דְשִׁית מְאָה רְתִיכִין דְּאִזְוִיף לִיָּה לְרַבְרָבָא
 דְּמַצְרָאֵי, בְּגִין לְאַנְחָא קְרָבָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. דְּכַתִּיב,
 (שמות יד) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם.
 וְחַד נִוְקְמָא דְּבָנֵי, דְּעָאקוּ לְהוּ עַד הַשְּׁתָּא. וּבְגִין כְּדָּ
 אֶתְדָּנּוּ בְּתֵרִין דִּינִין, חַד בְּמִיָּא, וְחַד בְּאַשָּׂא. בְּמִיָּא,
 דְּכַתִּיב, (שופטים ה) נָחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם. בְּאַשָּׂא, דְּכַתִּיב
 הַכּוֹכְבִים מִמְּסֻלוֹתָם.

וּבְאַיְנוּן כְּכַבִּיָּא, אֵת כְּכָבָא חַד דְּלָא אָתָּא לְהֵתוּא
 נִוְקְמָא, וְאַתְלַטִּיָּא לְעֵלְמִין, דְּכַד שְׂאֵרֵי
 לְאַנְחָרָא, אָתָּאן שְׂאֵר כְּכַבִּיָּא וּבְלַעִין לִיָּה, וְלָכֵל

לשון הקודש

בַּחֹר וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם. וּנְקָמָה אַחַת שֶׁל
 הַבָּנִים שָׁלִי, שֶׁהֲצִיקוּ לָהֶם עַד עַכְשָׁו.
 וּמִשׁוּם כֶּד נִדְוָנוּ בְּשָׁנֵי דִינִים – אַחַד
 בְּמִים וְאַחַד בְּאַש. בְּמִים, שְׁכָתוּב (שופטים
 ה) נָחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם. בְּאַש, שְׁכָתוּב
 הַכּוֹכְבִים מִמְּסֻלוֹתָם.

וּבְאַוֹתָם הַכּוֹכְבִים יֵשׁ כּוֹכֵב אַחַד שֶׁלֹּא
 כָּא לְאוֹתָהּ הַנְּקָמָה, וְהַתְקַלֵּל לְעוֹלָמִים,
 שְׂכַאֲשֶׁר מִתְחִיל לְהֵאִיר, בְּאִים שְׂאֵר
 הַכּוֹכְבִים וּבּוֹלְעִים אוֹתוֹ וְאֵת כָּל סִיעָתוֹ,

סִיסְרָא, וְהַכּוֹכְבִים הָיוּ שׁוֹפְכִים אֵשׁ
 מִלְּמַעְלָה. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל כּוֹכֵב
 וְכוֹכֵב יֵשׁ לוֹ שֵׁם לְבַדּוֹ, וְכֹלָם נִקְרָאִים
 בְּשִׁמּוֹת.

אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַזְדַּמְנוּ
 לְנִקְמָתָא נְקָמַת בְּנֵי שְׁתֵּי נְקָמוֹת אֲנִי
 עֲתִיד לְהַפְרַע מֵהֶם. נְקָמָה אַחַת שֶׁל שֵׁשׁ
 מֵאוֹת מְרַכְבוֹת שֶׁהִלִּיחַ לִשְׂר הַגָּדוֹל שֶׁל
 הַמִּצְרַיִם כְּדֵי לְהִלָּחֵם בְּקָרֵב עִם יִשְׂרָאֵל,
 שְׁכָתוּב (שמות יד) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב

סִיעָתָא דִּילִיָּה, וְאַתְאֲבִידוּ כְּלָתוּ כְּחָדָא. כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר, אֲזָרוּ מְרוּז אָמַר מְלָאךְ יִי. וְכִי יֵשׁ רְשׁוֹת אֵית
 לְמִלְאָכָא בְּהַאי. אֵלָּא דָּא הוּא מְלָאךְ, דְּכִתְיִב בֵּיה
 (שמות יד) וַיִּסַּע מְלָאךְ הָאֱלֹהִים הַחֹלֶף לְפָנַי מִחֲנֵה
 יִשְׂרָאֵל. וְדָא הוּא דְכָל קְרַבִּין דִּילִיָּה אֵינּוּן. (דף ע"ד ע"א)

כִּי לֹא בָּאוּ לְעֶזְרַת יִי, כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמְּצָרִים.
 לְעֶזְרַת יִי בְּגַבְוֹרִים, בְּאֵינּוּן שְׁשִׁים גְּבוּרִים כִּד
 אֲזִדְמַנּוּ קְרַבָּא עִם סִיסְרָא. וְדָא מְלָאךְ, רָזָא דְכָל
 דִּינִין וְכָל קְרַבִּין דְּמִלְכָּא בְּרִשׁוֹתֵיהּ. וְעַל דָּא אָמַר,
 מְלָאךְ יִי. וְדָא הוּא דְכִתְיִב, (בראשית מח) הַמְּלָאךְ הַגּוֹאֵל
 אוֹתִי וְגו', וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא. וְדָא זְמִינָא לְמַחְוֵי
 עֲלָאָה וַיִּקְרָא לְזַמְנָא דְאַתִּי. וּבְדָא יִתְרַבִּי שְׂמָא
 קְדִישָׁא. וּבְדָא זְמִין קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְאַתְפְּרָעָא
 מִעַמּוּן עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל

לשון הקודש

סיסרא. והמלאך הזה, הסוד של כל
 הדינים והקרבנות של המלך הם
 ברשותו, ועל פני אמר מלאך ה', וזהו
 שכתוב (בראשית מח) המלאך הגואל אתי
 וגו', והרי פרשוק החברים. וזה עתיד
 להיות עליון ונכבד לעתיד לבא, ובה
 יתגדל השם הקדוש, ובה עתיד הקדוש
 ברוך הוא להפרע מהעמים עובדי
 כוכבים ומזלות. ועל זה כתוב (יחזקאל לח)

וכלם אובדים יחד, כמו שנאמר אורו
 מרוז אמר מלאך ה'. וכי יש רשות
 למלאך בזה? אלא זה הוא המלאך
 שכתוב בו (שמות יד) ויסע מלאך האלהים
 ההלך לפני מחנה ישראל. וזה הוא שכל
 הקרבנות הן שלו.

כי לא באו לעזרת ה' – פשיטאנו ישראל
 ממצרים. לעזרת ה' בגבורים – עם אותם
 ששים גבורים שהודמנו בקרב עם

וְהַתְגַּדַּלְתִּי וְהַתְקַדְשִׁיתִי וְגו'. אֵלּוּ, עַד דְּמָטוּ
 לְגִבְיַת דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. פִּיּוֹן דְּחָמָא לֹזֵן, אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, הָאֵ שְׂכִינְתָא הָבָא. וְדַאי צְרִיכִין אָנּוּ לְמַחֲזֹק
 מִיבּוּ לְאַנְפֵי שְׂכִינְתָא.

פְּתַח וְאָמַר (בראשית כט) הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל וְגו'. הַאי
 קָרָא אוֹקְמוּהָ, דְּכִד יִשְׂרָאֵל יִתְעַרוּן תְּשׁוּבָה
 לְקַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּזִכּוֹ אוֹרֵייתָא יְתוּבּוֹן
 לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְיִתְבַּנְּשׁוּן מִן גְּלוּתָא. דְּהָא וְדַאי
 יוֹמָא חַד יְהֵא גְלוּתָא לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִתּוּר. הָדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (איכה א) נִתְנַנֵּי שׁוֹמְמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה. וְאִי לָא
 יְתוּבּוֹן, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל
 לֹא עֵת הָאֶסֶף הַמְקַנָּה, בְּלֹא זְכוּ וּבְלֹא עוֹבְדִין
 דְּכִשְׁרוֹן. אֲבָל אֶסְוֵתָא חַד לְכוּ, תְּשַׁקּוּ תַּצְאוּ, אֲשֶׁתְּדַלוּ
 בְּאוֹרֵייתָא, דְּאֵתְשַׁקִּיּוּ מִימֵי אוֹרֵייתָא. וְלְכוּ רַעוּ,
 לְאַתְרֵי דְנִיחָא לְאַתְרֵי טָבָא וְכַסּוּפָא דְאַחְסְנִיתִיכוֹן.

לשון הקודש

בְּרִיךְ הוּא, בְּזִכּוֹת הַתּוֹרָה יִשׁוּבוּ לְאַרְצָן
 הַקְּדוּשָׁה וְיִתְקַבְּצוּ מִן הַגְּלוּת. שְׁהֲרֵי וְדַאי
 יוֹם אֶחָד תִּהְיֶה גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא יוֹתֵר,
 זְהוּ שְׂפָתוֹב (איכה א) נִתְנַנֵּי שׁוֹמְמָה כָּל הַיּוֹם
 דָּוָה. וְאִם לֹא יִשׁוּבוּ, אוֹמַר הַקְּדוּשׁ בְּרִיךְ
 הוּא: הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הָאֶסֶף
 הַמְקַנָּה בְּלֵי זְכוּת וּבְלֵי מַעֲשִׂים בְּשָׂרִים.
 אֲבָל רְפוּאָה אַחַת יֵשׁ לִי לְכֶם: תְּשַׁקּוּ

וְהַתְגַּדַּלְתִּי וְהַתְקַדְשִׁיתִי וְגו'. הֲלָכוּ עַד
 שְׁהִנְעוּ אֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן. פִּיּוֹן שְׂרָאָה
 אוֹתָם, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הִנֵּה הַשְּׂכִינָה
 בָּאָן, וְדַאי צְרִיכִים אָנּוּ לְהַחֲזִיק מוֹבָה
 לְפָנִים שֶׁל הַשְּׂכִינָה.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כט) הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל
 וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ, שְׂכַאֲשֶׁר
 יִשְׂרָאֵל יִתְעַרוּרוּ בַתְּשׁוּבָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ

דָּבָר אַחֵר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, דָּא הוּא יוֹם דְּאַקְרִי
 (ישעיה כב) יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה, דִּי
 בְּהוּא יוֹם אֶתְחַרֵּיב בֵּי מִקְדָּשָׁא, וְנִפְלוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּגָלוּתָא. וּבְגִין עוֹבְדֵינ בִּישׁוּן, הֵהוּא יוֹמָא אֶתְמַשְׁדֵּן
 וְאַתְרֵיבֵי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא
 עֵת הָאֲסַף הַמְקַנֶּה, בְּגִין דְּאֵינוּן מַשְׁכִּין לִיה לְהוּא
 יוֹמָא. הִשְׁקוּ הַצֹּאן, כְּמָה דְּאַתְמַר בְּמִלֵּי דְאוּרֵייתָא,
 דְּהָא בְּזוּתָא דְּאוּרֵייתָא יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא.

יִשְׂרָאֵל מָא קָא אַמְרִי. וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר
 יֵאָסְפוּ כָּל הָעֵדְרִים, עַד דְּיִתְכַנְּשׁוּ כָּל שְׂאֵר
 יוֹמֵינ עֶלְאִין. וְגָלְלוּ אֶת הָאֲבָן, וַיִּנְגְּדוּן לְהוּא דִּינָא
 קִשְׂיָא דְּהוּא יוֹמָא דְּשִׁלְטָא עַל פִּי הַבְּאֵר, וְאַשְׁתַּכַּחַת
 הֵהִיא בְּאֵר בְּגָלוּתָא עֲמָנָא. וְכֵד אֶתְגַּלְיָא הָאִי בְּאֵר,

לשון הקודש

מוֹשְׁכִים אֶת אוֹתוֹ הַיּוֹם. הִשְׁקוּ הַצֹּאן,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהָרִי בְּזוּת
 הַתּוֹרָה יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת.

וּמָה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים? וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל
 עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֵדְרִים, עַד
 שִׁיתְכַנְּשׁוּ כָּל שְׂאֵר הַיָּמִים הָעֲלִיוֹנִים,
 וְגָלְלוּ אֶת הָאֲבָן, וַיִּבְטְלוּ אוֹתוֹ הַדִּין
 הַקִּשְׂיָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁשׁוֹלֵט עַל פִּי
 הַבְּאֵר, וְנִמְצְאָת אוֹתָהּ הַבְּאֵר עֲמָנוּ
 בְּגָלוּת. וְכִשְׁמַתְגַּלְהָ הַבְּאֵר הַזֶּה וְאוֹתָהּ

הַצֹּאן, הִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה, שֶׁתִּשְׁקוּ מֵהַיָּמִים
 שֶׁל הַתּוֹרָה, וְלָכוּ רְעוּ, לְמָקוֹם שֶׁל
 מְנוּחָה, לְמָקוֹם טוֹב וְכִסּוּף שֶׁל נַחֲלַתְכֶם.
 דָּבָר אַחֵר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל – זֶהוּ הַיּוֹם
 שֶׁנֶּקְרָא (ישעיה כב) יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה
 וּמְבוּכָה, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִחְרַב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ וְנִפְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת. וּמִשׁוּם
 הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים, הַיּוֹם הֵהוּא נִמְשָׁד
 וְהִתְגַּדַּל. זֶהוּ שְׁכֵתוּב, הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל
 לֹא עֵת הָאֲסַף הַמְקַנֶּה, מִשׁוּם שֶׁהֵם

וְהָיָא אֲבָן לָא שְׁלֵטָא עָלֶיהָ, מִיַּד וְהִשְׁקִינוּ הַצֵּאן.

וְזַמִּין קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּסוּף יוֹמֵינָא, לְאַהֲדָרָא
 לְיִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא קְדִישָׁא, וְלֹאֲכַנְשָׁא לֹון
 מְגֻלוּתָא. וּמָאן אֵינּוּן סוּף יוֹמֵינָא, הָהוּא דְהִיָּא אַחֲרִית
 הַיָּמִים. בְּהַאי אַחֲרִית הַיָּמִים, יִשְׂרָאֵל סָבְלוּ גְלוּתָא.
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דְּבָרִים ד) בְּצַר לָךְ וּמִצְאוּךָ כָּל
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וּכְתִיב (דְּבָרִים לא) וְקִרְאת
 אֶתְכֶם הֲרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים דִּי יִקָּא,
 וְדָא הִיא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל בְּגֻלוּתָא. וְעַם אַחֲרִית הַיָּמִים
 דָּא, קְבִילוּ עוֹנְשָׁא בְּגֻלוּתָא. וּבְדָא יַעֲבִיד קֹדֶשׁא בְּרִיךְ
 הוּא נּוֹקְמִין לְיִשְׂרָאֵל תְּדִירָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בְּמִדְבָר
 כד) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמּוּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים.
 וּבְכָל אֲתֵר דָּא הִיא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְאַתְכָּא
 לָהּ לְאַתְרָהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ב) וְהָיָה בְּאַחֲרִית

לשון הקודש

הַיָּמִים, וּכְתוּב (שם לא) וְקִרְאת אֶתְכֶם
 הֲרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים
 דְּנֹקָא, וְזוּ הִיא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל בְּגֻלוּת. וְעַם
 אַחֲרִית הַיָּמִים הוּא קְבִילוּ עוֹנְשׁ בְּגֻלוּת,
 וּבְזוּ יַעֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נְקֻמוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל תְּמִיד. וְהוּ שְׂכֵתוּב (בְּמִדְבָר כד)
 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמּוּךָ בְּאַחֲרִית
 הַיָּמִים. וּבְכָל מְקוֹם זֹאת הִיא, וְהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַשִּׁיבָהּ לְמְקוֹמָהּ. וְהוּ

הָאֲבָן לָא שׁוֹלֵטָת עָלֶיהָ, מִיַּד וְהִשְׁקִינוּ
 הַצֵּאן.

וְעֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסוּף הַיָּמִים
 לְהַחֲזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָא הַקְּדוּשָׁה
 וּלְכַנֵּס אוֹתָם מִן הַגְּלוּת. וּמִי הֵם סוּף
 הַיָּמִים? אוֹתָהּ שְׁהִיא אַחֲרִית הַיָּמִים.
 בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הוּא יִשְׂרָאֵל סָבְלוּ אֶת
 הַגְּלוּת. וְהוּ שְׂכֵתוּב, (דְּבָרִים ד) בְּצַר לָךְ
 וּמִצְאוּךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית